

2017-2019 DÖNEMİ YATIRIM PROGRAMI HAZIRLAMA REHBERİ

I. AMAÇ ve KAPSAM

Amaç

1. Bu rehberin amacı, 2017-2019 dönemi yatırım programı hazırlıklarına esas olmak üzere, kamu yatırım önceliklerini ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 16 ncı maddesine uygun şekilde; kamu idarelerince uyulması gereken genel ilkeleri, nesnel ve ölçülebilir standartları, hesaplama yöntemlerini, bunlara ilişkin olarak kullanılacak cetvel ve tablo örneklerini ve diğer bilgileri ortaya koymaktır.

Kapsam

2. Yatırım Genelgesi ve Yatırım Programı Hazırlama Rehberi, 5018 sayılı Kanuna ekli I Sayılı Cetvelde belirtilen Genel Bütçe Kapsamındaki İdareleri, II Sayılı Cetvelde belirtilen Özel Bütçe Kapsamındaki İdareleri, III Sayılı Cetvelde belirtilen Düzenleyici ve Denetleyici Kurumları, IV Sayılı Cetvelde belirtilen Sosyal Güvenlik Kurumlarını, Kamu İktisadi Teşebbüslerini (KİT'ler) ve Özelleştirme Kapsamındaki Kuruluşları (kamu payı yüzde 50'den fazla olanlar), Döner Sermayeli Kuruluşları, İlbank A.Ş.'yi, dış finansman ile proje yürüten Mahalli İdareleri ve diğer kamu kuruluşlarını kapsamaktadır.

II. 2017-2019 DÖNEMİ YATIRIM POLİTİKASININ GENEL ÇERÇEVESİ

Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)

3. Onuncu Kalkınma Planı, program, bütçe ve yatırım programı hazırlık ve uygulama çalışmalarının temel politika çerçevesini oluşturmaya devam edecektir.

Orta Vadeli Program (2017-2019) ve Orta Vadeli Mali Plan (2017-2019)

4. Onuncu Kalkınma Planında ortaya konulan temel politika ve öncelikler ile ülkemizde ve dünyada yaşanan son ekonomik gelişmeler dikkate alınarak hazırlanan ve makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri kapsayacak şekilde yayımlanan Orta Vadeli Program (2017-2019) ve aynı döneme ilişkin bütçe büyüklüklerini, genel bütçeli ve özel bütçeli kamu idarelerinin ödenek tavanlarını kapsayacak şekilde yayımlanan Orta Vadeli Mali Plan (2017-2019), kuruluşların üç yıllık perspektifle yapacakları program, bütçe ve yatırım programı hazırlıklarına esas teşkil edecektir.
5. Rehber ekinde yer alan yatırım teklif tavanları, cari fiyatlarla (yılı fiyatlarıyla) olmak üzere 2017-2019 dönemini kapsayan üç yıl için verilmektedir. Kuruluşlar yatırım proje stoklarının yürütülmesinde, ileriki yıllara ait gösterge niteliğindeki söz konusu teklif tavanlarını da dikkate alacaklardır.

Bölge Planları, GAP, DAP, KOP, DOKAP Eylem Planları

6. Yatırım tekliflerinde, 3194 sayılı İmar Kanununun 8 inci maddesi uyarınca kalkınma ajansları koordinasyonunda ve Düzey 2 bölgeler seviyesinde hazırlanan bölge planlarında belirtilen öncelikler de dikkate alınacaktır. Proje fizibilite analizlerinin bölgesel analiz kısmında proje tekliflerinin ilgili olduğu bölge planının öncelik ve tedbirlerine yer verilecektir. Yatırım tekliflerinde, GAP, DAP, KOP, DOKAP Eylem Planları kapsamında yer alan öncelikler ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Cazibe Merkezlerinin Desteklenmesi Programı ve Yatırım ve Destek Hamlesi kapsamında yatırımlara öncelik verilecektir.

İdare Stratejik Planı ve Performans Programı

7. İdare stratejik planını hazırlamış olan kuruluşlar, 2017 yılı yatırım tekliflerini stratejik planlarında ve performans programlarındaki amaç, hedef ve performans göstergelerine dayandıracaklar ve projelerini stratejik planlar esas alınarak ve performans programı ile ilişkilendirilerek teklif edeceklerdir.

III. 2017-2019 DÖNEMİ KAMU YATIRIM POLİTİKASININ ÖNCELİKLERİ

Genel Öncelikler

8. Kamu yatırımları; büyümeye, özel kesim yatırımlarını desteklemeye, bölgelerin gelişme potansiyelini harekete geçirmeye, istihdamı ve ülke refahını artırmaya azami katkı sağlayacak alanlara yönlendirilecektir.
9. Kamu ve özel kesim yatırımları birbirlerini tamamlayacak şekilde bütüncül bir bakış açısıyla ele alınarak, kamu yatırımları, özel sektör tarafından gerçekleştirilemeyecek ekonomik ve sosyal altyapı alanlarında yoğunlaştırılacaktır.
10. Kamu altyapı yatırımları; özel kesimde üretim maliyetlerinin azaltılmasını, yeni üretim kapasitelerinin oluşturulmasını, böylece üretimin sağlıklı ve rekabetçi gelişmesini destekleyecek şekilde planlanacak ve yürütülecektir.
11. KÖİ uygulamalarının, kamu altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesinde kalite, verim ve harcama etkinliğinin gerektirdiği durumlarda tercih edilmesi sağlanacaktır..
12. Kamu yatırım teklif ve kararları, ihtiyaç, sorun ve bunlara ilişkin çözümleri analiz eden sektörel ve bölge plan ve stratejileri, eylem planları ve nitelikli yapılabirlik etütlerine dayandırılacaktır.

Sektörel, Bölgesel ve Proje Bazında Öncelikler

13. **Sektörel Öncelikler** : 2017-2019 dönemi kamu yatırım tahsislerinde KÖİ modeliyle yürütülenler dâhil, eğitim, sağlık, içme suyu ve kanalizasyon, bilim-teknoloji, ulaştırma ve sulama sektörlerine öncelik verilecektir.
14. **Bölgesel Öncelikler**: Kamu yatırım teklifleri, bölgelerarası gelişmişlik farklarının azaltılmasına katkı sağlayacak şekilde hazırlanacaktır. Bu amaçla yatırımların mekânsal dağılımında, geçmiş yıllardaki yatırım tahsislerinin dağılımı ve gelecek döneme ilişkin bölgesel politikalar dikkate alınacaktır.

Cazibe Merkezlerinin Desteklenmesi Programı (CMDP) kapsamında başlatılmış bulunan projeler hızla tamamlanacaktır. Bundan sonraki süreçte CMDP kapsamındaki yatırımlara ve projelere öncelik verilecektir.

Düzyey 2 Bölgeler için hazırlanan bölge planları bölgedeki tüm kamu kurum ve kuruluşlarının hazırlayacakları yatırım projelerinin planlanmasında esas alınacaktır.

GAP, DAP, DOKAP ve KOP Bölge Kalkınma İdarelerinin sorumluluk alanındaki iller için hazırlanmış bulunan eylem planları kapsamındaki yatırımlara öncelik verilecektir.

Kırsal kesimde kalkınmanın hızlandırılması amacıyla, kamu yatırımları ve hizmetlerinin sunumunda, ilçe merkezleri ve belde belediyeleri ile diğer gelişme ve çevresine hizmet sunma kapasitesi bulunan merkezi yerleşim birimlerine öncelik verilmek suretiyle bu yerleşimlerin altyapıları iyileştirilecek ve kaynakların etkin kullanımı sağlanacaktır.

15. Proje Bazında Öncelikler : 2017-2019 dönemi yatırım tavanları çerçevesinde yapılacak proje bazındaki ödenek tekliflerinde sektörel ve bölgesel önceliklerin yanı sıra;

- 2017 yılı içinde tamamlanarak hizmete girebilecek öncelikli projelere,
- Uygulamasında önemli fiziki gerçekleşme sağlanmış projelere,
- Başlatılmış bulunan diğer projelerle bağlantılı veya eş zamanlı olarak yürütülmesi ve tamamlanması gereken projelere,
- Mevcut sermaye stokunun daha etkin kullanılmasına ve korunmasına yönelik idame-yenileme, bakım-onarım, rehabilitasyon ve modernizasyon türü yatırım projelerine,
- Afet risklerinin azaltılması, afetlere hazırlık ile afet hasarlarının telafisine yönelik projelere,
- e-Dönüşüm Türkiye Projesi ve Bilgi Toplumu Stratejisi ile uyumlu projelere,
- 10. Kalkınma Planında belirlenen Öncelikli Dönüşüm Programlarının eylem planlarının hayata geçirilmesine yönelik projelere,

ağırlık verilecektir.

Sektör / Alt Sektör Öncelikleri

16. Kuruluşlar, yatırım programı hazırlıklarında ve proje stokunun önceliklendirilmesinde, yukarıda verilen genel, sektörel, bölgesel ve proje bazında önceliklerin yanı sıra aşağıdaki alt sektör bazındaki kriter ve öncelikleri dikkate alacaklardır.

- **Tarım / Sulama sektöründe**; proje stokunun oluşturulmasında 2016 Yılı Yatırım Programında 10 yılın üstünde olan ortalama tamamlanma süresinin düşürülmesi hedeflenmektedir.

DSİ Genel Müdürlüğünün yatırım programında yer alan büyük su işi projelerinden; başta Bölgesel Kalkınma Projeleri kapsamında yürütülenler olmak üzere depolaması tamamlanmış veya depolamasız, su iletim tesisleri (tünel/ana kanal) inşaatı bitmiş veya devam eden cazibeyle sulama yapılacak projeler ile barajı 2017 yılında tamamlanacak projeler birinci öncelikli projeler olarak değerlendirilecek ve ödenek teklifleri bu husus göz önüne alınarak yapılacaktır. Yatırım programında yer alan taşkın ve rusubat kontrolü amaçlı projelere programlandıkları sürede tamamlanacak şekilde öncelik verilecektir. Kalkınma Bakanlığı, gerek duyduğu takdirde yeni proje tekliflerini, projelerin kırsal kalkınmaya katkısı ve tarımsal üretim potansiyelinin değerlendirilmesi açılarından incelenmek üzere Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına ileterek değerlendirme raporu talep edebilir.

DSİ Genel Müdürlüğünce; büyük su işi projelerine dair gerçekleştirilecek yıllık fiziki hedefler (sulama, taşkın koruma, bitirilecek baraj, vb.) proje bazında; küçük su işi projelerine dair yıllık fiziki hedefler ise (taşkın, taşkın-rusubat, sulama, vb.) faaliyet bazında ve her iki fiziki hedef seti ödenek teklif tavanları doğrultusunda belirlenerek yatırım teklifleri ile birlikte gönderilecektir.

- **Tarım / Su Ürünleri sektöründe**; balıkçı barınakları projelerine ödenek teklifi yapılırken, Balıkçılık Kıyı Yapıları Durum ve İhtiyaç Analizi çalışmasında ortaya konan ihtiyaç tespitleri ve takvimlendirme dikkate alınarak projeler önceliklendirilecek ve idame yatırımlarına öncelik verilecektir.

- **Tarım / Bitkisel ürünler sektöründe**; Arazi Toplulaştırma ve TİGH Projelerinde daha önce ihalesi yapılan işlerin tamamlanması ve mevzuat gereği olanlar hariç yeni iş alınmaması esastır. Bu kapsamda tüm projelerde devam eden işlerin tamamlanmasına öncelik verilecektir.

- **Tarım / Hayvancılık sektörüne**; teklif edilecek projelerde cari transfer niteliğinde olup, yeni hayvancılık işletmesi kurulmasına ve/veya yetiştiricilere hayvan dağıtımına yönelik uygulamalar Yatırım Programı kapsamında değerlendirilmeyecektir.

- **Madencilik sektöründe**; enerji sektörü ve imalat sanayiine girdi temin eden üretime yönelik projelere; kömür, petrol, doğalgaz ve jeotermal kaynaklar ile rezervi tükenmekte olan ve arz güvenliğinin sağlanması açısından önem arz eden madenlerin aranmasına yönelik projelere; madenlerin işlenerek ürün haline getirilmesine yönelik projeler ile üretilen cevherlerin tüketici talepleri doğrultusunda kalitesinin iyileştirilmesine yönelik projelere önem ve öncelik verilecektir.

- **İmalat sektörlerinde**; genel olarak üretimin idamesine yönelik projelere, AB'ye uyum ve uluslararası yükümlülüklerimiz açısından gerçekleştirilmesi gerekli olan projelere ve yurtiçi hammaddenin değerlendirilmesine yönelik projelere birinci derecede öncelik verilecektir.

- **Enerji sektöründe;** enerji arz-talep analizlerine dayanan, Türkiye'nin genel enerji ihtiyaç projeksiyonuna uygun olarak hazırlanmış ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun ortaya koyduğu esaslara uygun, güvenilir hammadde kaynaklarına ve erken geri dönüş oranına sahip projelerle, gerçekleştirilmesi diğer projelerin hayata geçirilmesinin ön şartı niteliğinde olan veya bunların kapasite/verimini artıracak olan projelere ve yenilenebilir kaynakların sisteme entegrasyonunu sağlayacak iletim altyapısı projelerine öncelik verilecektir.
- **Ulaştırma / Otoyol sektöründe;** tamamlanma aşamasındaki otoyol ve bağlantı yolu projeleri ile mevcut otoyol sisteminin korunmasını ve etkin kullanımını sağlayacak; üstyapı iyileştirme, trafik güvenliği, köprü ve viyadüklerin onarımına yönelik projelere önem ve öncelik verilecektir.
- **Ulaştırma / Karayolu sektöründe;** karayollarında trafik güvenliği ile ilgili yatırımlara öncelik verilecektir. Devlet ve il yolları ile ilgili ödenek tekliflerinde, ana güzergâhlarda yer alan bölünmüş yol ve bitümlü sıcak karışım kaplama (BSK) projelerine öncelik verilecektir. Ayrıca kuzey-güney hattında koridor yaklaşımı da dikkate alınarak öncelikli güzergâhların yapımına devam edilecektir.
- **Ulaştırma / Demiryolu sektöründe;** Ankara merkez olmak üzere İstanbul-Ankara-Sivas, Ankara-Afyonkarahisar-İzmir ve İstanbul-Eskişehir-Antalya koridorlarından oluşan çekirdek ağ üzerinde hızlı tren ile yolcu taşımacılığına başlanması politikası çerçevesinde, ödenek tekliflerinde hızlı tren projelerine öncelik verilecektir. Ayrıca, yük taşımalarını artırmaya yönelik sinyalizasyon ve elektrifikasyon yatırımları, lojistik merkez yatırımları ile ikinci hat yapımlarına öncelik verilecektir.
- **Ulaştırma / Denizyolu sektöründe;** Kıyı Yapıları Master Planında belirlenen büyük kapasiteli ana limanların hayata geçirilmesi ile denizlerde emniyetli ve sürdürülebilir seyrin sağlanması için gereken yatırımlara öncelik verilecektir.
- **Ulaştırma / Havayolu sektöründe;** havayolu ulaşımına erişimi ve hava trafiği emniyetini artırıcı projelere öncelik verilecektir.
- **Ulaştırma / Boru Hattı sektöründe;** doğal gaz iletim ve dağıtım ağını ülke scale'nda genişletecek yatırımlara devam edilecek olup, bu yatırımların şehir içi doğal gaz dağıtım ihaleleri ile eş zamanlı olarak yürütülmesine önem verilecektir. Ayrıca doğal gaz arz stoklarının yeterli düzeyde oluşturulmasına imkân sağlayacak yatırımlara öncelik verilecektir.
- **Ulaştırma / Haberleşme sektöründe;** TRT'nin teknolojik altyapısının yenilenmesine yönelik projelere öncelik verilecektir.
- **Lojistik sektöründe;** Türkiye'nin lojistikte bölgesel açıdan daha etkin olmasını, lojistik maliyetin düşürülmesini ve ulaşım türlerinin bütünleşmiş bir şekilde işletimini sağlayacak, kombine taşımacılık uygulamalarını geliştirecek, ulaşım planlamasında kalite ve güvenliği yükselterek koridor yaklaşımına geçişini destekleyecek projelere öncelik verilecektir.
- **Turizm sektöründe;** Türkiye Turizm Stratejisi 2023 kapsamında belirlenen turizm gelişim bölgeleri, turizm gelişim koridorları, turizm kentleri ve eko-turizm bölgeleri başta olmak üzere, turizmin çeşitlendirilmesi politikası ve sürdürülebilir turizm ilkeleri doğrultusunda, varış noktası odaklı ve alan yönetimi modeli yaklaşımıyla geliştirilmiş projelere öncelik verilecektir. GAP Turizm Master Planı, DOKAP Turizm Master Planı ve KOP Turizm Master Planı kararları da projelerin değerlendirilmesinde dikkate alınacaktır.

Sağlık Turizmi Öncelikli Dönüşüm Programı kapsamında, termal turizm bölge ve merkezlerinin altyapısının geliştirilmesine yönelik projelere önem verilecektir.

Kış turizmine yönelik yatırımlarda ilan edilen Kış Turizmi Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri ile Turizm Merkezlerine öncelik verilecektir. Yatırım tekliflerinde alanın kış turizmi potansiyelinin yanı sıra, çevresindeki mevcut kış turizmi alanlarının kapasitesi ile bölgesel ve ulusal talep durumu dikkate alınacak, kış turizmi potansiyelini ortaya koyan meteorolojik, topoğrafik ve iklim verileri analiz edilecektir.

Mahalli idareler tarafından yapılacak turizm amaçlı altyapı yatırımları Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri, Turizm Merkezleri ve Korunan Alanlar ile alan yönetimi bazında geliştirilen projeler kapsamında desteklenecektir. Mahalli idarelerin içme suyu, atık su, kanalizasyon, derin deniz deşarjı ve katı atık konularındaki talepleri ilgili sektörden karşılanacak olup turizm sektörüne önerilmeyecektir.

İç ve/veya dış turizme konu varış noktalarına ulaşımı sağlayan ve karayolu ağında olmayan yeni turistik yol projesi tekliflerinde, varış noktasındaki turizm talebi ve diğer turizm yatırımlarıyla eşgüdüm dikkate alınacaktır.

- **Konut Sektöründe;** Yatırım Programında devam eden ve 2017 yılında tamamlanabilecek projelere öncelik verilecektir. Yeni lojman yapımı tekliflerinde güvenlik kuruluşlarının Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki projelerine öncelik verilecektir. Arsası olmayan projeler teklif edilmeyecektir.
- **Eğitim / İlk, Orta ve Mesleki Eğitim sektörlerinde;** yeni teklif edilecek projelerde, okul türü itibarıyla ülke genelindeki derslik başına düşen öğrenci sayısı ile okulun yapılacağı bölgedeki (il-ilçe) derslik başına düşen öğrenci sayısı dikkate alınacaktır.

Yatırım tekliflerinde fiziki gerçekleşmesi yüzde 75 ve daha üzerinde olan projeler ile 2017 yılında bitirilecek projelere ve deprem riski yüksek olan bölgelerden başlamak üzere okulların depreme karşı güçlendirilmesine yönelik projelere öncelik verilecektir.

Daha önceki yıllarda sari ihale izni verilmiş projeler için öngörülen ödenekler yatırım tekliflerinde öncelikli olarak dikkate alınacaktır. En fazla göç alan ve deprem bölgesinde yer alan il ve ilçelerde fiziki gerçekleşmesi yüzde 50 ve daha üzerinde olan projelerin 2017 yılında bitirilmesine öncelik verilecektir. Bu kapsama girmeyen projelerde ödenek teklifi fiziki gerçekleşmesinin yüksekliği esas alınarak belirlenecektir.

Tüm projelerin fiziki gerçekleşme seviyeleri yatırım teklifleri içinde yer alacaktır. Zorunlu haller dışında özel projelere ve özel imalata yer verilmeyecektir. Derslik ihtiyacının acilen karşılanması amacıyla yeni proje tekliflerinde zorunlu haller dışında öğretim binaları dışında ek tesis teklif edilmeyecek, yatırım programında devam eden projelerde ise öğretim binaları dışında kalan ve eğitim ve öğretim hizmetlerini aksatmayacak ünitelerin yapımına öğretim binaları hizmete alındıktan sonra başlanacaktır.

Yatırım programında yer almakla birlikte yapımına ihtiyaç kalmamış veya gerçekleştirilmesinde önemli zorluklarla karşılaşılacak projeler yatırım programından çıkarılmak üzere teklif edilecektir.

Milli Eğitim Bakanlığınca yürütülen “e-Yatırım Projesi” ile tespit edilen yatırım ihtiyacına göre okul yapımında öncelikli il ve ilçeler sıralanacak ve yeni proje teklifleri seçimlerine esas oluşturan kriterleri de gösterecek şekilde hazırlanarak Kalkınma Bakanlığına gönderilecektir.

Zorunlu haller dışında il merkezlerindeki lise ve dengi okullar için pansiyon talebinde bulunulmayacak, ilçe merkezleri için teklif edilen pansiyonlar, ilgili ilçedeki bütün lise ve dengi okullar öğrencilerine hizmet verecek şekilde ele alınacak, her okul türü için ayrı öğrenci pansiyonu teklifi yapılmayacaktır. Yapılacak tekliflerde pansiyon uygulaması taşınabilir eğitim uygulamasıyla birlikte değerlendirilerek illerin önceliklendirilmesi yapılacaktır.

- **Eğitim / Yüksek Öğrenim sektöründe;** Devam eden projelerden 2017 yılında tamamlanarak hizmete alınabilecek projelere, fiziki gerçekleşmesi yüzde 75’in üzerinde olan projelere, afet hasarlarının telafisine yönelik olarak başlatılmış projelere, mevcut binaların depreme karşı güçlendirilmesi ve engellilerin kullanımına uygun hale getirilmesine yönelik projelere ödenek tekliflerinde öncelik verilecektir.

Yeni kurulan devlet üniversitelerinin kampüs yeri seçimi tamamlanmadan ve söz konusu üniversitelerin kampüs planları ve uzun vadeli üniversite gelişim planları hazırlanmadan, bu üniversiteler için 2017 yılında tahsis edilmesi öngörülen ödeneklerin inşaat işleri için kullanılmasına izin verilmeyecektir.

Yeni yapım projelerinin tamamı modüler tarzda, enerji verimliliğine ilişkin yapım ilkelerini dikkate alan ve engelli vatandaşların kullanımına uygun tarzda projelendirilecektir. Diğer yandan, maliyet etkin yapım teknikleri ve yapı malzemeleri kullanımı dikkate alınacaktır.

- **Eğitim / Kültür sektöründe;** kültür varlıklarının korunması, restorasyonu ve bakım-onarımı ile ilgili projelere öncelik verilecektir. Kültür ve Turizm Bakanlığına bağlı müzelerin bakım-onarım, teşhir-tanzim ve güvenliğinin artırılmasına yönelik projeler desteklenecektir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı yatırım programında yer alan kültür merkezi projelerinden fiziki gerçekleşmesi yüzde 50’nin üzerinde olanlara; kent niteliğinde olma, üniversiteye ve fazla nüfusa sahip olma gibi kıstaslara göre ödenek tahsisinde öncelik verilecektir. Bu niteliklere sahip olmayan ve inşaatına başlanmamış projeler yatırım programında iz ödenekle yer alacaktır. Ancak fiziki gerçekleştirmeleri % 50’nin altında olan projelere, yerel yönetimlere devredilmeleri durumunda, “Kamu Eliyle Yapılan Kültür Yatırımlarına Destek Projesi” kapsamında öncelikli olarak ödenek tahsis

edilecektir. Zorunlu haller dışında, yeni kültür merkezi projesi tekliflerinin, Kamu Eliyle Yapılan Kültür Yatırımlarına Destek projesi kapsamında yapılması esastır.

- **Eğitim / Beden Eğitimi ve Spor sektöründe;** 2017 yılında veya kısa sürede tamamlanabilecek spor altyapı tesisleri başta olmak üzere, fiziki gerçekleşmesi yüzde 75'in üzerinde olan, bölge, nüfus, sporcu sayısı, yaygın spor talebi, bölgedeki mevcut spor tesisleri, çok amaçlı spor tesisi olması vb. faktörleri dikkate alan projelere, öğrenci sayısı 800'ün üzerinde olan ve aynı eğitim bölgesinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait spor salonu bulunmayan okulların spor salonlarına, Kalkınmada Öncelikli Yörelere olup fiziki gerçekleşmesi yüzde 50'nin üzerinde olan ve kısa sürede tamamlanabilecek projelere ve ülkemizde düzenlenecek olan spor organizasyonlarında kullanılacak tesislerin onarım ve ikmalini gerektiren projelere birinci derecede öncelik verilecektir.

- **Sağlık sektöründe;** fiziki gerçekleşmesi yüzde 75'in üzerinde olan projeler, fiziki gerçekleşmesi yüzde 75'in üzerinde olmamakla beraber koruyucu ve birinci basamak hizmetlerine yönelik projeler, inşaatı tamamlanan birimlerin donanım ihtiyaçları ile ilgili projeler, depreme karşı güçlendirme projeleri ve bölgesel farkları azaltıcı mahiyetteki projeler öncelikli projeler olarak dikkate alınacaktır.

Çok düşük kapasiteyle kullanılan ve etkinliğini kaybetmiş hastanelerin bulunduğu illerdeki henüz inşaatı başlamamış hastane projeleri, çevresinde düşük kapasiteyle kullanılan sağlık birimlerinin mevcudiyetine rağmen aynı mahalde bulunan mükerrerliğe ve israfa yol açabilecek nitelikteki projeler teklif edilmeyecektir. İnşaat ve donanım ihtiyaçları karşılanarak faaliyete geçmiş hastanelerin ek bina, yenileme, yeni makine-teçhizat ve donanım alımına yönelik projelere kendi öz gelirlerinden kaynak ayrılması ve bu kurumların döner sermaye gelirleri ile karşılayabilecekleri maliyetteki projeler için genel bütçeden ödenek talebinde bulunmamaları esastır. Ancak, öğrenci kontenjanlarını artırma potansiyeli bulunan üniversitelerin hemşirelik fakülteleri, kontenjan artışı ile bağlantılı yatırımlarına ödenek talebinde bulunabileceklerdir.

- **Diğer Kamu Hizmetleri / Genel İdare sektöründe;** idari hizmet binası projelerinde önemli oranda fiziki gerçekleşmeye sahip projelere öncelik verilecektir. Çok zorunlu haller dışında yeni idari hizmet binası projesi teklif edilmeyecektir. Yeni idari hizmet binası projesi tekliflerinde (detayı tadat edilmemiş toplulaştırılmış projelerin alt projeleri dahil) etüt-proje işleri tamamlanmadan yapıma başlanılmayacaktır.

Sektör kapsamında yürütülen bilgi ve iletişim teknolojileri projeleri birbirleriyle koordinasyon içerisinde yürütülecek; veri tabanı, bilgisayar altyapısı ve işlev bakımından benzerlik gösteren ve ortak yönleri bulunan projelerin birbirleriyle bütünlük içerisinde gerçekleştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

- **Diğer Kamu Hizmetleri / Adalet Hizmetleri sektöründe;** Yargıyı hızlandırıcı ve etkinleştirici yatırımlar ile Bölge Adliye Mahkemeleri yapımına ve ceza ilamlarının infazında etkinliğin sağlanabilmesi için Ceza İnfaz Kurumlarında gerekli kapasite artışı yatırımlarına öncelik verilecektir. Adalet binası ve cezaevi projelerinde önemli oranda fiziki gerçekleşmeye sahip projelere öncelik verilecektir.

- **Diğer Kamu Hizmetleri / Güvenlik Hizmetleri sektöründe;** güvenlik hizmetlerinin sunumunda koordinasyonu ve emniyet birimlerinin teknolojik donanımını güçlendirecek projelere, önleyici/koruyucu güvenlik hizmetleri niteliğindeki projeler ile siber suçlarla mücadelede katkı sağlayacak projelere ve terörle etkin mücadeleyi güçlendirecek yatırımlara öncelik verilecektir. Hizmet binası projelerinde önemli oranda fiziki gerçekleşmeye sahip projelere öncelik verilecektir.

- **Diğer Kamu Hizmetleri / İçmesuyu ve Kanalizasyon sektörlerinde;** su kayıp ve kaçaklarının azaltılmasına yönelik projelere öncelik verilecektir. DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen içmesuyu temini projelerinden nüfusu 50.000 ve üzeri olan belediyelere öncelik verilecektir.

- **Diğer Kamu Hizmetleri / Kırsal Alan Planlaması sektöründe;** iskân projelerinde geçmiş yıllarda programa alınmış ancak ödenek yetersizliğinden veya mücbir sebeplerden dolayı tamamlanamamış projelerin uygulama yılında öncelikle tamamlanması esastır. Bunun yanında, iskân projelerinde fiziksel yerleşim işleri de dâhil olmak üzere; afet riski nedeniyle köy nakli gereken yerleşimlerden gelen talepler, yerleri baraj altında kalıp devlet eliyle iskânı kabul etmeyen hak sahibi ailelerin talepleri ve İskân Kanunu kapsamında daha önce iskân edilip yeni yerleşim yerinin devamı niteliğindeki talepler öncelikle programa alınacaktır.

Ayrıca, Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2014-2020)'nde yer alan öncelik ve tedbirlerle uyumlu tematik projeler, araştırma projeleri, entegre kırsal kalkınma projeleri ile kırsal göstergelerin üretilmesini sağlayacak izleme-bilgi sistemlerinin oluşturulmasına ilişkin projelere öncelik tanınacaktır.

- **Diğer Kamu Hizmetleri / Şehirleşme sektöründe;** mekânsal planların uygulanabilirliğinin artırılması, kentsel mekân kalitesinin geliştirilmesine dönük standartların belirlenmesi ve kentsel kimliğin devamlılığının sağlanmasına yönelik projelere öncelik verilecektir.
- **Diğer Kamu Hizmetleri / Belediye Hizmetleri sektöründe;** İller Bankası Genel Müdürlüğüne yürütülen katı atık ve jeotermal merkezi ısıtma tesisi projeleri ile Cazibe Merkezlerinin Desteklenmesi Programı (CMDP) kapsamındaki kentsel ve çevresel altyapı projelerine öncelik verilecektir. Belediye dış kredili yatırım projelerinde itfaiye ve acil müdahale aracı alımı ve doğal afetlerle mücadele projeleri gibi kent esenliği ve güvenliği projelerine öncelik tanınacaktır.
- **Diğer Kamu Hizmetleri / KOBİ ve Girişimcilik sektöründe;** Yatırım Programına yeni OSB projesi alınmasında; il genelindeki ihtisas OSB'ler hariç diğer mevcut OSB'lerde bulunan toplam sanayi parsellerinin en az yüzde 75'inde inşaat veya üretime başlanmış olunması şartı aranacaktır. Bu koşul, ihtisas OSB projelerinde kendi içinde geçerlidir. Mevcut OSB'lerin ilave alan taleplerinde, talepte bulunan OSB'de toplam sanayi parsellerinin en az yüzde 90'ında üretim veya inşaat başlanmış olunması, o ilde başka bir OSB'nin bulunmaması halinde ise bu oranın %75 olması yeterlidir. Ancak, boş parsellerin yetmeyeceği düzeyde büyük ölçekli ve stratejik yatırım yeri talepleri ile OSB'lerdeki parsellerin kamulaştırma, parselasyon ve tahsis durumları dikkate alınarak Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılan değerlendirme sonucu uygun görülen projelerde yukarıdaki koşullar aranmaz. Söz konusu koşullar sağlandığında Yatırım Programına alınacak OSB projelerinin seçilmesinde, ulusal ve bölgesel stratejiler ve öncelikler göz önünde bulundurularak illerin sanayi potansiyeline ve bütçe imkânlarına göre değerlendirme yapılacaktır. Yatırım programına yeni KSS projesi alınmasında; nüfusu ve esnaf-sanatkâr sayısı daha fazla olan yerleşim yerlerinde olanlara, çevresel ve planlı kentleşme açısından zorunluluk arz edenlere ve ihtisas küçük sanayi sitesi niteliğinde olanlara öncelik verilecektir.
- **Diğer Kamu Hizmetleri / Çevre sektöründe;** 2017 yılında tamamlanacak projelere; doğal kaynakların etkin kullanımı ve çevrenin korunmasına yönelik projelere; ulusal stratejilerdeki amaç ve hedeflere hizmet edecek çevre projelerine, uluslararası taahhütler (sözleşme ve protokoller) nedeniyle devam edilen projelere öncelik verilecektir.
- **Diğer Kamu Hizmetleri / Teknolojik Araştırma sektöründe;** Mevcut projelerin tamamlanmasına öncelik verilecektir. TGB'lere sağlanan desteklerde; faaliyete geçmemiş ve TGB performans endeksi sıralamasında başarılı olan TGB'lerin projelerine öncelik verilecektir.
- **Diğer Kamu Hizmetleri / Sosyal Güvenlik sektöründe;** Yatırım Programında devam eden projelerden, 2017 yılında tamamlanacak olanlara öncelik verilecektir. Arsası olmayan projeler programa teklif edilmeyecektir. Sektör kapsamında yürütülen bilgi ve iletişim teknolojileri projeleri birbirleriyle koordinasyon içerisinde yürütülecek; işlev bakımından benzerlik gösteren ve ortak yönleri bulunan projelerin birbirleriyle bütünlük içerisinde gerçekleştirilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır.
- **Diğer Kamu Hizmetleri / İstihdam ve Çalışma Hayatı sektöründe;** ülke çapında iş sağlığı ve güvenliği kültürünün geliştirilmesine ve işletmelerde sürdürülebilir bir iş sağlığı ve güvenliği yönetim modeli anlayışının hakim kılınması ile iş kazaları ve meslek hastalıklarının sağlıklı ve güvenilir bir şekilde izlenebilmesini sağlayan bir sistemin oluşturulmasına, özellikle iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri olmak üzere aktif işgücü programlarının daha etkin kullanımının sağlanmasına, işgücü piyasasında dezavantajlı olan kadın, genç ve göçle ülkemize gelen kesimlerin işgücü piyasasına katılımının ve entegrasyonunun sağlanmasına yönelik yatırım projelerine öncelik verilecektir.
- **Diğer Kamu Hizmetleri / Afetler sektöründe;** Yatırım Programında devam eden, 2017 yılında tamamlanacak olan ve afet riskinin azaltılmasına yönelik yeni projelere öncelik verilecektir.
- **Diğer Kamu Hizmetleri / Sosyal İçerme Sektöründe;** yeni projelerde, kadınların güçlendirilmesine yönelik projelere ve bölgesel ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak Sosyal Hizmet Merkezi projelerine öncelik verilecektir.
- **Diğer Kamu Hizmetleri / Göç Sektöründe;** Göç alanında güvenilir veri sisteminin geliştirilmesine yönelik projeler ile diğer bilgi sistemleri ile eşgüdüm içinde geliştirilecek bilgi ve iletişim teknolojileri projelerine öncelik tanınacaktır. Bu alanda yeni idari yapılanmaya yönelik il düzeyinde yapılacak yatırımlarda, mevcut yerel imkanların kullanılması esas alınacak, sektörel önceliği olan ve gerekli arsanın temin edilmiş olduğu illere öncelik verilecektir.

IV. YATIRIM PROGRAMI HAZIRLAMA SÜRECİNDE UYULACAK ESASLAR

17. Kamu kuruluşları, yatırım stokunun ortalama tamamlanma süresini azaltacak tedbirleri alacaktır. Kalkınma Bakanlığı gerekli gördüğü taktirde yatırım programında yer alan projelerin ortalama tamamlanma süresini azaltma yönünde ihtiyaç duyulabilecek ilave tedbirleri almaya yetkilidir.
18. Güncelliğini yitirmiş projelerin fizibilite raporları kuruluşlar tarafından revize edilecektir. Proje maliyetinde sabit fiyatlarla yüzde 30'u aşan oranda artış olması halinde Kalkınma Bakanlığı tarafından güncel keşfe dayanan yeni yapılabilirlik etüdü istenecek ve proje hakkındaki nihai karar bu etüde dayandırılacaktır.
19. Acil ve çok zorunlu haller dışında yatırım programına çok yıllık yeni proje alınmayacaktır. Getirilen bu sınırlamaya yatırım programı uygulama sürecinde de devam edilecektir. Yıllık proje tekliflerinin yatırım programına alınmasında azami ölçüde seçici olunacak, mevcut varlıkların ömrünü uzatan yatırımlara (bakım-onarım, yenileme vb.) ağırlık verilecektir.
20. 2017 yılında zorunlu haller dışında, kaynağı ne olursa olsun, ambulans, itfaiye aracı gibi sağlık, savunma ve güvenlik açısından özel nitelikli taşıtlar dışında taşıt alımı yapılmayacaktır.
21. 2017 yılında kamu hizmet binalarına yapılacak ödenek tahsislerinde, önemli oranda fiziki gerçekleşmesi bulunan projelere öncelik verilecektir. Çok zorunlu haller dışında idari nitelikli yeni kamu hizmet binaları teklif edilmeyecektir.

Yeni hizmet binası tekliflerinde; teklifin gelecek yıllar için ödenek ihtiyacına getireceği ek yük, kuruluşun ödenek tavanı çerçevesinde değerlendirilecek ve proje tamamlama sürelerinin 3 yılı aşmamasına dikkat edilecektir. Hizmet binası tekliflerinde mevcut binanın kullanım durumu ile ekonomik ömrünü dikkate alan, güncel birim maliyetler kullanılarak hesaplanan gerçekçi fiyatlara dayanan fayda – maliyet yada maliyet etkinlik analizleri yapılacak; analize ilişkin verilere Ek-3'de yer alan İdari Hizmet Binası Projeleri İçin Gerekecek Raporunda ilgili bölümlerde yer verilecektir.
22. 2017 yılında, güvenlik nedeni ve işin yürütülmesi açısından mutlak zorunluluk bulunmasına bağlı olarak, tasarruf tedbirlerine ilişkin çıkartılan 2007/3 sayılı Başbakanlık Genelgesi kapsamında Başbakanlıktan izin alınmış olması hali dışında lojman, memur evi, kamp, kreş, misafirhane ve benzeri yeni sosyal tesis yatırımı başlatılmayacaktır.
23. Konut sektöründe; proje teklifi yapan kuruluşlar, teklifin yapıldığı il ve kurum geneli itibarıyla personel ve lojman sayısını belirtecek; talep edilen proje kapsamını ve maliyetlerini açıklayıcı dokümanları teklif dosyasına ekleyecektir. Onarım projeleri yıllık olarak teklif edilecektir. Onarım kapsamında yapılacak işler iş türleri ve maliyetleri itibarıyla belirtilecektir. Teklif dosyasına bir önceki yıl ödeneği ve teklif edilen yıl ödeneği ile tamamlanan ve tamamlanması planlanan daire, afet konutu, altyapı proje sayısı vb. ile onarılan ve onarılacak lojman sayıları belirtilecektir.
24. Yatırım programlarında ihaleli olarak devam eden dış kredili projeler arasından sektörel açıdan öncelikli, dış kredi kullanımları önemli bir seviyeye gelmiş, önümüzdeki bir veya iki yıl içinde tamamlanabilecek nitelikte olan dış kredili projelere öncelik verilecek, bu projelerin zamanında bitirilmesi için gerekli tahsis yapılacaktır.
25. Proje maliyeti **10 Milyon TL ve üzerinde** olan yeni yatırım projesi tekliflerinde EK-1'de yer alan format çerçevesinde, projelerin teknik, finansal, ekonomik ve sosyal yapılabilirliğinin, önceliğinin, çevreye etkilerinin ve istihdama katkısının fayda-maliyet veya maliyet etkinlik analizi ile ortaya konulduğu ayrıntılı Fizibilite Raporunun hazırlanması zorunludur. Kesin projeye dayandırılmak şartıyla hazırlanacak ayrıntılı Fizibilite Raporu ve ilgili mevzuatın gerektirmesi durumunda Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Olumlu Belgesi bulunmayan yeni projeler yatırım programına teklif edilmeyecektir. Yıl içi acil ve zorunlu nedenlere dayalı proje tekliflerinde, ilgili fizibilite raporlarına yeni proje tekliflerinin aciliyetini belirten gerekçeler dahil edilmelidir.
26. Ancak, "Proje maliyeti 10 milyon TL altında olan projeler ile proje maliyetine bakılmaksızın, **toplu ve yatırım programında tadat edilmemiş toplulaştırılmış projeler; yükseköğretim sektörü, spor sektörü, kültür sektörü, sağlık sektörü (100 ve üstü yataklı hastane projeleri hariç), sosyal içerme sektörü, adalet hizmetleri ve güvenlik hizmetleri kapsamındaki projeler ile adı**

ve/veya karakteristiği taşıt alımı, akaryakıt ve yağ alımı, restorasyon, lojman, eğitim tesisi, ikmal inşaatı, araştırma, arazi toplulaştırması, iskan, afet konutları, deprem güçlendirme, afet hasarlarının telafisi ile diğer projelerden dolayı ortaya çıkan yol yer değiştirme şeklinde olan her türlü yeni yatırım projesi teklifleri için Fizibilite Raporu yerine geçmek üzere EK-2'de yer alan Proje Teklif Formu doldurulacaktır. Kuruluşlar, çok zorunlu hallerde yeni hizmet binası yapılması veya hizmet binası satın alma projelerine ilişkin tekliflerini ise EK-3'te yer alan İdari Hizmet Binası Projeleri İçin Gerekeç Raporu Formatı'na göre hazırlayacaklardır.

27. Teknolojik Araştırma sektöründe; yeni sunulacak araştırma destek programları için EK-4'de yer alan "Araştırma Destek Programı Yapılabilirlik Raporu" hazırlanacaktır.
28. 2016 Yılı Yatırım Programında tadat edilmemiş toplulaştırılmış projelerden çok yıllık olanların 2017 yılı ödenek teklifleri; proje ile ilgili gerçekleşme durumu, tamamlanan alt proje sayısı, ulaşılan hedefler gibi toplulaştırılmış projenin genel performansını açıklayan bilgiler ile birlikte yapılacaktır.
29. Yeni yatırım projesi niteliğini haiz olmayan, geçmiş yıllarda tamamlanmış bazı projelerin kesin hesap farklarının ödenmesi veya özel gelirlerin yıl içinde diğer projelerle ilişkilendirilmesini sağlamak amacıyla teklif edilecek harcamalar (Kesin Hesap Karşılığı, Noksan Kalan İşler vb.) için Fizibilite Raporu veya Proje Teklif Formu hazırlanmasına gerek bulunmamaktadır.
30. Kalkınma Bakanlığı, projenin özelliğini dikkate alarak maliyeti ne olursa olsun gerektiğinde ayrıntılı Fizibilite Raporu istemeye yetkilidir. Proje maliyeti veya özelliği gereği ayrıntılı Fizibilite Raporu veya Proje Teklif Formu bulunmayan ve Kalkınma Bakanlığı tarafından incelenerek onaylanmamış projeler yatırım programına alınmayacaktır.
31. Fizibilite Raporlarının, değerlendirme sürecinin alacağı süre göz önünde bulundurularak, projenin başlatılmasının düşünöldüğü yatırım programı döneminden **en az 6 ay önce, 2 basılı nüsha halinde ve elektronik ortamda** Kalkınma Bakanlığına (ypad@kalkinma.gov.tr) iletilmesi gerekmektedir.
32. Kuruluşlar, Orta Vadeli Program'daki hedefler, Orta Vadeli Mali Plan ve Yatırım Programı Hazırlama Rehberi'nde belirtilen yatırım teklif tavanları ve proje öncelikleri çerçevesinde 2017-2019 döneminde gerçekleştirebilecekleri fiziki hedeflerin boyutunu ve maliyetini belirleyecekler ve yatırım teklifleriyle birlikte Kalkınma Bakanlığına göndereceklerdir.
33. Kuruluşlar, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında sari ihalesini yaptıkları projeleri ve bunlar için 2017-2019 döneminde her yıl için tahsis edilmesi gereken asgari ödenek miktarını belirtecekler, proje bazındaki ödenek tekliflerinde ve ihtiyaçlarının belirlenmesinde bu hususları dikkate alacaklardır.
34. Öncelikli Dönüşüm Programları arasında yer alan Kamu Harcamalarının Rasyonelleştirilmesi Programı kapsamında "Bütçe sisteminde yatırım - cari harcama sınıflandırması gözden geçirilecek, söz konusu sınıflandırmaların kapsamı ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılacaktır." eylemi çerçevesinde, proje tekliflerinde cari nitelikteki harcamalara yer verilmeyecektir.

Kuruluşlar; projelerinin yürütölmesi sırasında ortaya çıkan haberleşme, akaryakıt, malzeme alımları vb. harcamaların projeyi ilgilendiren kısmı için ödenek talebinde bulunabilecekler; ancak yatırım dönemine ait olmayan diğer hizmetlerini ifa ederken ihtiyaç duyacakları bu nitelikteki cari harcamalar ile projelerin kredi anapara geri ödemeleri ve işletme dönemi faiz ödemeleri gibi yatırım tanımına uymayan harcamalara yatırım tekliflerinde yer vermeyeceklerdir. Yatırım tekliflerine, mal veya hizmetlerin alımları/yapımları sırasında ve bunlarla birlikte mutad olarak yapılan vergi (KDV vb.), resim, harç gibi müteimmim ödemeler de dahil edilecektir.
35. Yatırımlarla bağlantılı kamulaştırma teklifleri proje tutarı ve yatırım ödenek tekliflerine dahil edilmeyecek, projelerle bağlantısı kurularak ayrıca listelenerek verilecektir. Ancak, yeni projeler için hazırlanan yapılabilirlik etütlerinde kamulaştırma bedelleri de dikkate alınarak hesaplamalar yapılacaktır.
36. İlgili kuruluşlar, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun, projelerin ihaleye çıkılabilmesi için sağlanması gereken şartları düzenleyen 62/c maddesini dikkate alarak ödenek teklifinde bulunacaklardır.

37. Kamu projelerinin finansman kaynağına ilişkin karar iç ve dış alternatif finansman kaynakları arasında yapılacak karşılaştırmalı değerlendirmeye dayandırılacaktır. Kamu yatırım programıyla ilişkilendirilmesi gereken bütün projelere (çeşitli yurtiçi veya yurtdışı hibe kaynakları dahil) dış finansman kaynaklarının kullanılmasında "Yıllık Yatırım Programında Yer Alan Projelere Dış Finansman Sağlanmasına İlişkin Esas ve Usullere Dair Tebliğ"de yer alan hususlara uyulacaktır. Bulunacak kredinin finansman maliyeti dikkate alınarak proje öncelikleri açısından Kalkınma Bakanlığı görüşüne, dış finansman imkânının genel büyüklüğü konusunda ise Hazine Müsteşarlığının görüşüne başvurulacaktır. Kaynağı ne olursa olsun Kalkınma Bakanlığı tarafından olumlu görüş verilmeyen ve yatırım programıyla ilişkisi kurulmayan hiçbir yatırım projesi için dış finansman arayışına başlanmayacak ve uluslararası taahhüde girilmeyecektir.
38. Özelleştirme kapsamındaki kuruluşlar; 2017-2019 dönemi yatırım tekliflerini, özellikle yeni başlayacak projeleri ve yeni yapılacak ihaleleri dikkate alarak özelleştirme programına uygun olarak yapacaklardır. Söz konusu teklifler, özelleştirme programına uygunluk açısından yapılacak değerlendirme ile beraber Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından Kalkınma Bakanlığına iletilecektir.
39. Yatırımları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan kuruluşlar yatırım tekliflerini adı geçen Bakanlık görüşünü alarak Kalkınma Bakanlığına iletceklerdir.
40. 2017-2019 döneminde 5378 sayılı Engelliler Kanununun Geçici 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince fiziksel çevre koşullarının engellilere uygun hale getirilmesi kapsamında, yeni projelerin engellilerin erişilebilirliğine uygun olması, mevcut projelerin de engellilerin erişilebilirliğine uygun hale dönüştürülmesi hususu göz önünde bulundurulacak ve söz konusu projelerde bu konudaki standartlara uyulacaktır.
41. Valilikler, kamu kuruluşlarının yatırım projeleri ile ilgili tekliflerini, bunlar hakkında il koordinasyon kurullarında oluşan valilik görüşleri ile birlikte kalkınma ajansı yönetim kurulunda da görüşüldükten sonra **doğrudan ilgili yatırımcı kuruluşa** iletceklerdir.
42. Bölge Kalkınma İdareleri (BKİ), eylem planlarının kapsamındaki yatırımlara ilişkin tekliflerini ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde hazırlayacak, önceliklendirecek ve ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte Kalkınma Bakanlığına da gönderecektir. Ayrıca, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca talep edilmesi halinde, yatırım projelerinin geliştirilmesine yardımcı olacak, bu sürece gerektiğinde Kalkınma Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslara göre malî ve teknik destek sağlayacaktır. Ayrıca, bölgedeki kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen yatırım projelerinin izleme ve değerlendirmesini de yapacaktır.
43. 2017-2019 dönemi yatırım teklifleri **2017 yılı fiyatlarıyla ve Bin TL** bazında hazırlanacaktır. **2017 yılı kur değeri**, gösterge niteliğinde olmak üzere, yıllık ortalama **1 ABD Doları = 3.1788 TL** olarak kullanılacaktır.
44. Tüm kuruluşlar yatırım tekliflerini elektronik ortamda da [cd/flash disk veya e-posta (yvad@kalkinma.gov.tr) adresine] ulaştıracaklardır.
45. Yatırım teklifleri, "Yatırım Projeleri Listesi" (Tablo-2) ve "2016 Yılı Yatırım Programı" örnek alınarak düzenlenecektir. Proje listelerinde "Etüt-Proje İşleri", "Devam Eden Projeler" ve "Yeni Projeler" ayrımı yapılacak, ayrıca her bölüm "2017'da Bitenler" ve "2017'dan Sonraya Kalanlar" olarak ayrılacaktır.
46. Tablo-1'e göre hazırlanacak "2017-2019 dönemi Yatırım Teklifleri Özet Tablosu" tekliflerin başında yer alacaktır.
47. Proje listelerinde, 2017-2019 dönemi yatırım ödenek teklifinin fonlardan veya diğer ek kaynaklardan karşılanması öngörülen kısmı Tablo-2'de her proje için toplam ödeneğin altında parantez içinde belirtilecektir. Bu miktarlar 2017 yılı sonrası yatırım harcamalarının tespitinde göz önüne alınacaktır.
48. Tablo-4'te 2017 yılı yatırım tekliflerinin tümü Onuncu Kalkınma Planı, idarenin stratejik planı ve performans programı ile ilişkilendirilecektir.

49. Proje tutarı 10 Milyon TL'nin üzerinde olan devam eden projelerin uygulama durumları ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo-7'de verilecektir.
50. 2017-2019 dönemi yatırım tekliflerinin değerlendirilmesine yardımcı olmak üzere, 2014 yılı kesin ve 2016 yılı tahmini harcama bilgileri, 2016 Yılı Yatırım Programında yer alan tüm projeler için Tablo-5'te verilecektir. Ayrıca, proje bazında fiziki gerçekleşme durumları ve gerekli görülecek diğer açıklayıcı bilgiler harcama tahminleri ile birlikte Kalkınma Bakanlığına iletilecektir.
51. Yatırım programında alt projeleri veya alt harcama kalemleri itibarıyla tadat edilmiş projelerde; her alt kalem için yer, karakteristik, başlama-bitiş tarihi, proje tutarı, 2016 yılı sonuna kadar tahmini kümülatif harcama, 2017 yılı yatırımı teklifi gibi, bağımsız bir proje için verilen tüm özellikler belirtilmiş olacaktır.
52. Kuruluşlar; yatırım tekliflerini Kalkınma Bakanlığına proje dökümünü belirleyerek göndereceklerdir. Program Kararnameleri gereğince detay programları, yatırım programının yayımlanmasından önce ilgili Bakan onayıyla veya Kalkınma Bakanlığının görüşü üzerine daha sonra kesinlik kazanan projeler de dahil olmak üzere toplu projelerin ayrıntısındaki bütün projelerin dökümü yapılarak Kalkınma Bakanlığına gönderilecektir.
53. Kuruluşlar, Bölge Kalkınma İdareleri Eylem Planlarının kapsamındaki illerde yer alan projelerin proje adının sonuna GAP, DAP, DOKAP ve KOP kısaltmalarını ekleyerek belirteceklerdir. Bu bölgeler ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi Cazibe Merkezlerinin Desteklenmesi Programı ve Yatırım ve Destek Hamlesi kapsamındaki yeni yatırımlar mümkün olduğu ölçüde ayrı projeler olarak teklif edilecektir.
54. Bölge istatistiklerinin toplanması, geliştirilmesi, bölgelerin sosyo-ekonomik analizlerinin yapılması ve bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesi ve AB Bölgesel İstatistik Sistemine uygun karşılaştırılabilir istatistiki veri tabanı oluşturulması amacıyla, 28.08.2002 tarih ve 2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) tanımlanmıştır (EK-7). Bu bağlamda, yatırım programında yeri birden fazla il veya "muhtelif" olarak yer alan kamu yatırımları da dahil olmak üzere, kamu yatırımlarının Düzey 2'ye (İBBS-2) göre dağılımının yapılması gerekmektedir. Kuruluşlar, yatırım teklifleri içinde yer alan, birden fazla ili ilgilendiren ve/veya muhtelif iller kapsamında yer alan yatırım projelerinin il bazında dağılımını Tablo-2 formatında ek olarak vereceklerdir.
55. Kuruluşlar; 3096, 3465, 3996, 4046, 4283, 5335, 6428, 6082, 351 sayılı Kanunlar ile 652 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Kamu-Özel İşbirliği modelleri ile yapılan ve yapılması düşünülen projelerini Tablo-14'ü doldurarak bildireceklerdir.

Proje Numarası, Adı ve Karakteristiği

56. Devam eden projelerin proje numaraları Resmi Gazete'de yayımlanan 2016 Yılı Yatırım Programına ve sonradan bu programda yapılan düzeltmelere göre yazılacaktır. Yeni projelerin numaraları Kalkınma Bakanlığı tarafından verilecektir.
57. Yatırım listelerinde "Proje Adı" sütununa ana proje adı yazılacak; yeni proje adları belirlenirken kısa ifadeler kullanılacak, proje adlarının birbirinden ayırt edilebilir olmasına özen gösterilecektir.
58. Projenin üniteleri veya harcama kalemleri ayrıca belirtilecek, bunlara ait parasal değerler parantez içinde gösterilecek ve bu alt bölümler ana projeden ayrı bir proje numarası almayacaktır.
59. Yatırım listesinin "Karakteristik" sütununda üretim konusu olan mal ve hizmetin nitelik ve nicelik olarak tanımı mümkün olduğu ölçüde proje çıktılarını ifade edecektir. Tevsi projeleri için ise mevcut kapasite ve eklenecek yeni kapasite veya proje ile sağlanacak ek hizmet belirtilecektir.

Proje Tutarı, Kümülatif Harcama ve Yatırım Ödeneği Teklifi

60. Tablo-1 ve Tablo-2'de yer alan "2016 Sonuna Kadar Tahmini Kümülatif Harcama" ve "Proje Tutarı" 2017 yılı fiyatları ile verilecektir. Bunun için geçmiş yıllara ait harcamalar Tablo-13'te verilen deflatörlerle 2017 yılı fiyatlarına dönüştürülecektir. Diğer tablolarda yer alan **2017 yılı yatırım ödeneği teklifi ile 2017 yılından sonraki yıllara ait yatırım harcama tahminleri yine 2017 yılı fiyatları ile verilecektir.**

Toplu ve Topulaştırılmış Projeler

- 61.** Toplu proje; proje ve karakteristiği; makine-teçhizat, bilgisayar yazılım ve donanımı, idame-yenileme, bakım-onarım, büyük onarım, tamamlama, taşıt alımı, etüt-proje ile yayın alım ve basımı olan veya bunların bileşiminden oluşması uygun görülen projeyi ifade etmektedir. Bir kuruluşun, toplu proje tanımı kapsamındaki makine-teçhizat, bilgisayar yazılım ve donanımı, idame-yenileme, bakım-onarım, büyük onarım, tamamlama, taşıt alımı ile yayın alım ve basımı işlerinden yıllık olanları, her sektörde ayrı ayrı olmak üzere, "Muhtelif İşler" adı altında ve tek bir proje olarak teklif edilebilecektir. Diğer bir ifade ile, bir kuruluşun, aynı sektörde, makine-teçhizat alımı, taşıt alımı, bakım-onarım vb. şeklinde her biri ayrı proje numarası olan yıllık projeler olmayacak, bu tür işlerin hepsi, "Muhtelif İşler" proje adı altında toplanacaktır. Ancak, "Muhtelif İşler" projeleri makine-teçhizat, bilgisayar yazılım ve donanımı, idame-yenileme, bakım-onarım, büyük onarım, tamamlama, taşıt alımı, yayın alım ile basımı ve diğer işler gibi kalemleri itibarıyla alt proje şeklinde tadat edilerek teklif edilecektir. Etüt projeler kendi içinde toplu proje olabilecek, ancak yukarıdaki işlerin arasına dahil edilmeyecektir. "Muhtelif İşler" projesinin içeriği, karakteristik kısmında, örneğin; "bakım-onarım, makine teçhizat, taşıt" şeklinde belirtilecektir. Çok yıllık makine-teçhizat, bilgisayar yazılım ve donanımı, idame-yenileme, bakım-onarım, büyük onarım, tamamlama, taşıt alımı, etüt-proje ile yayın alım ve basımı işleri yıllık toplu projeden ayrı bir proje olarak hazırlanacaktır.
- 62.** Topulaştırılmış proje; benzer nitelikteki alt projelerden oluşan ve amaç ve kapsamı itibarıyla toplu ödenek tahsis edilmesi uygun görülen projeyi ifade etmekte olup, uygulama 2016 yılında olduğu gibi sürdürülecektir. Toplu proje tanımına girmeyen işler müstakil proje veya topulaştırılmış proje olarak teklif edilecektir. Topulaştırılmış proje teklifleri alt projeleri de kapsayacak şekilde Kalkınma Bakanlığına iletilecektir. Alt projeler topulaştırılmış projelerin il kapsamında yürütülen alt kümesini ifade etmektedir. Topulaştırılmış proje tekliflerinde, tamamlanan alt projeler proje tutarı ve harcama içinde muhafaza edilecektir.

Dış Kredi ve Hibe ile Yürütülecek Yatırım Projeleri

- 63.** Proje listelerinde dış para kısmı ikiye ayrılarak dış kredi ve öz kaynak ile karşılanacak miktarlar ayrı ayrı belirtilecektir. Tabloların "kredi" kısmında, halen işlemekte olan dış kredilerin kullanım miktarları ve yeni proje tekliflerine ait dış kredilerin muhtemel kullanım miktarları yazılacaktır. Dış kredi kullanımları yatırım tutarlarına mutlaka dahil edilecektir. Teknik işbirliği kapsamındaki yardımlar da dahil olmak üzere hibe şeklinde (AB fonlarından temin edilecek fonlar dahil) temin edilen dış finansmanla yapılacak yatırım projeleri teklifte proje ayrıntılarıyla yer alacak, iç para gereği (KDV, Gümrük Vergisi, harçlar gibi harcamalar için) olan ödenek toplama dahil edilmiş olarak ancak hibe miktarı ödenek toplamına dahil edilmeyerek ayrı bir satırda parantez içerisinde gösterilecektir.
- 64.** Dış kredi kullanılan projelerin kredi uygulama durumu; dış kredi anlaşması yapılmış, kullanıma hazır duruma gelmiş, fakat henüz kullanımı başlamamış projeler de belirtilerek Tablo-8'de verilecektir. Bu tabloda, kredileri kullanılmış ve geri ödeme aşaması başlamış olan projeler için 2017 yılında ödenecek olan ana para ile faiz miktarları ilgili satırlarda ayrıca belirtilecektir. Dış kredi aranan projeler için ise Tablo-9 doldurulacaktır.
- 65.** Dış kredilere ait geçmiş yıl kur farkları 2017-2019 dönemi ödenek talebi içinde yer almayacak, yatırımın tamamlanmasından sonra toplam proje tutarına eklenerek sabit kıymetlere dahil edilecektir.
- 66.** Yatırım programında yer alarak dış krediyle finansmanı düşünülen projelerin maliyet revizyonları Kalkınma Bakanlığı tarafından yapılacaktır. Projelerin gerekli ödenek revizyonları ise dış kredi temin işlemlerinin tamamlanmasından sonra gerçekleştirilecektir. Projelerin dış kredili olarak finansmanında 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili yönetmeliklerinde yer alan esas ve usuller geçerli olacaktır.
- 67.** Yatırım programında yer aldığı halde yatırım tavanına dahil edilmeyen projelerin (dış kredili olarak yürütülen belediye projeleri gibi) teklif ve takibi bu Rehberdeki esaslar çerçevesinde yapılacaktır.

Büyük ölçekli, birden fazla kurum ve sektörü etkileyen büyük altyapı projeleri

68. Büyük altyapı projeleri yürüten kurumların planlama ve uygulama aşamalarında bilgi paylaşımı ve ortak karar alma süreçleri geliştirilerek projeler arası çakışmalar ve oluşabilecek ilave maliyetler önlenecektir. Bu doğrultuda, birkaç kuruluşu ilgilendiren projelerin fizibilite etüdlerinin ilgili kuruluşların da katılımıyla hazırlanması ve teklifte ilgili kuruluşun da onayı gerekmektedir.

Büyük ölçekli, birden fazla kurum ve sektörü etkileyen büyük altyapı projelerinin hazırlanması, uygulanması ve izlenmesi aşamalarında birden çok kurumun koordineli bir şekilde faaliyet yürütmesi gerekebilmektedir. Ülkemizde kamu kurum ve kuruluşları arasında istenilen düzeyde işbirliği ve koordinasyonun sağlanamadığı gözlenmektedir. Bu durum, benzer projelerin farklı kamu kuruluşları tarafından gerçekleştirilmesine, örneğin bir baraj projesinin karayolu ve/veya demiryolu yapımı, güzergâh değişimi veya yeniden yerleşme gibi ihtiyaçların ortaya çıkmasına, ancak bu durumun başlangıçta yeteri kadar dikkate alınmamasına ve kamu kaynağının verimsiz kullanımına sebebiyet vermekte, projelerin maliyet ve tamamlanma sürelerinde artışlar görülebilmektedir.

Büyük altyapı projeleri yürüten kurumların planlama ve uygulama aşamalarında bilgi paylaşımı ve ortak karar alma süreçleri geliştirilmesi suretiyle projeler arası çakışmaların ve oluşabilecek ilave maliyetlerin önüne geçilmesi amacıyla kurumlar arası iletişimin güçlendirilmesi esastır. Bu amaçla aşağıda yer alan liste kontrol edilmeden ve fizibilite etüdünde diğer kurum projeleri ile ilgili bilgiler incelenmeden yatırım teklifinde bulunulmayacaktır. Yatırımların fiziki çakışmasının önlenmesi amacıyla teklif edilen yatırımın aşağıda yer alan alanlar ile bir ilişkisi bulunmadığına dair bilgiler fizibilite etüdünün 4.IV.3 bölümünde yer almalıdır.

Muhtemel Fiziki Çakışma Alanları

- Elektrik iletim hatları
- Enerji tesisleri
- Su-kanalizasyon isale hattı
- Sulama kanalı
- Boru hattı (Petrol, doğalgaz, jeotermal)
- Karayolu (Devlet ve il yolları, otoyollar)
- Demiryolu
- Telekomünikasyon iletişim hatları
- Havaalanı
- Madencilik ve jeotermal yatırımları
- Liman
- Baraj
- Diğer

Öncelikli Bölgesel Ekonomik Kalkınma ve Sosyal Gelişme Projeleri

69. Kuruluşlar, 2017-2019 dönemi için hazırlayacakları yatırım tekliflerine dahil edecekleri GAP, DAP, KOP ve DOKAP kapsamındaki ödeneklerin proje bazındaki dağılımını Tablo-3'te belirteceklerdir.

AB Fonları ile Finanse Edilecek Projeler

70. "Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) programlaması kapsamında karara bağlanmış olan projeler, proje sahibi kuruluşlar tarafından yatırım programıyla ilişkilendirilmek üzere, eş finansman karşılığı ödenek talepleri ile birlikte Kalkınma Bakanlığına gönderilecektir.

Finansal Kiralama (*)

71. Finansal kiralama yöntemiyle yapılan yatırımlardan finans tipi kiralamalara yatırım programında yer verilecektir. Finans tipi (satış tipi) kiralamaya konu olan yatırım malının toplam değeri, kiralamanın başlayacağı ilk yılın yatırım programında yıl ödeneği olarak belirtilecektir. Ancak, söz konusu kiralamaya ilişkin olarak daha sonraki yıllarda herhangi bir ödenek gösterilmeyecektir. Finansal kiralamada kuruluşun yatırım bütçesinden kiralamanın başladığı yıl herhangi bir nakdi harcama yapılmamakla birlikte bu gösterimden amaç, o değerinde bir yatırım malının kuruluşun sabit sermaye stokuna katılmış olduğunun görülebilmesidir. Faaliyet tipi finansal kiralama yatırımlarına yatırım programlarında yer verilmeyecektir.

Gayrimenkul Karşılığı Yapıtılan İnşaat İşleri

72. Kuruluşların TOKİ'ye ya da özel yüklenicilere arsa veya diğer gayrimenkulleri karşılığında yaptırarak edinecekleri bina ve tesisleri projelendirilerek yatırım programına teklif edilecektir. Arsa karşılığı yaptırmak üzere teklif edilen projelerin proje tutarı ve diğer parametreleri (harcama ve ödenekleri hariç) bilgi amaçlı olarak Yatırım Programında yer alacaktır.

Kamulaştırma

73. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 3 üncü maddesine 4650 sayılı Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla eklenen son fıkranın amir hükmü uyarınca, yeterli ödenek temin edilmeden kamulaştırma işlemine başlanamayacağından, kamulaştırma ödenek teklifleri projelerin gerçek kamulaştırma ihtiyacını yansıtacak şekilde proje bazında yapılacaktır (Tablo-12). İdari amaçlı hizmet binası edinimlerine ilişkin teklifler EK-3'te yer alan İdari Hizmet Binası Projeleri İçin Gerekeç Raporu Formatının ilgili bölümleri doldurularak yapılacaktır.

Taşıtlar ve İş Makineleri

74. Kuruluşların taşıt alımı teklifleri "2017-2019 dönemi Tahmini Taşıt Alım Bedelleri Listesi (Tablo-11)" esas alınarak yapılacaktır. Ayrıca, taşıt alımı talebinde bulunan her kuruluş Tablo-10'u dolduracak, sahip olduğu araçları tip ve sayı olarak gösterecek ve talep ettiği araçları ne amaçla istediğini belirtecektir.

75. Taşıt edimine yönelik taleplerde mevcut taşıt envanterinin ve kullanım durumunun dikkate alınması gerekmektedir. Taşıt satın alma talepleri, kurum ve kuruluşların envanterinde olan taşıtların yanında kiralık ve başka kurumdan tahsisli olarak kullanılmakta olan, ayrıca vakıf, dernek, sandık, banka, birlik, firma, şahıs ve benzeri kuruluş veya kişilere ait olup kamu kurum ve kuruluşlarının kullanılan bütün taşıtların bilgisi ile birlikte iletilecektir.

76. Taşıt alımı talepleri iletilirken, taşıt kiralama alternatifi ile maliyet karşılaştırması yapılacak, talebe konu taşıtın piyasadan kiralanıp kiralanamayacağı, kiralanabiliyorsa gösterge mahiyetinde olmak üzere gerçekleşen veya tahmini kiralama bedeli (şoför ve diğer sabit giderler dahil) hesaplanarak teklifle birlikte iletilecektir.

77. Teklif edilecek taşıt sayıları belirlenirken, tahmini taşıt alım bedellerinin her türlü vergi öncesi bedeller olduğu dikkate alınacaktır.

(*) **Finans Tipi (Satış Tipi) Kiralama** : İlgili tüm riskleri ve kazançları kiracıya devreden sözleşmelerdir. Finansal kiralama konusu malın mülkiyeti kiraya veren şirkete aittir. Ancak, taraflar sözleşmede, sözleşme süresi sonunda kiracının malın mülkiyetini satın alma hakkına sahip olacağını kararlaştırabilirler. Herhangi bir kiralamanın Finans tipi kiralama sayılabilmesi için aşağıdaki dört kriterden en az birini sağlaması gerekmektedir.

- 1) Kira anlaşması, varlık üzerindeki mülkiyet hakkının kira anlaşmasının sonunda kiracıya devrini öngörür.
- 2) Kira anlaşması, kiracıya kira süresinin sonunda varlığı o tarihte beklenen normal fiyatının oldukça altında bir fiyatla satın alma seçeneği verir.
- 3) Kira süresi, kiralanan varlığın tahmini ekonomik ömrünün yüzde 75'ini veya daha fazlasını kapsar.
- 4) Asgari kira ödemelerinin (bakım, sigorta ve emlak vergileri gibi dönem giderleri hariç) kira anlaşmasının başlangıcındaki bugünkü değeri varlığın normal piyasa değerinin yüzde 90'ına eşit veya büyüktür.

Faaliyet Tipi Kiralama (İşletme Kiralaması): Finans tipi kiralama sınıfına girmeyen her tür kiralama faaliyet tipi kiralama değildir. Faaliyet tipi kiralamada, varlığın mülkiyetine sahip olmaktan dolayı ortaya çıkan bütün riskler kiraya verene aittir. Anlaşmada belirlenmiş olan kira tutarı kiracı açısından bir faaliyet gideridir.

78. İş makineleri teklifinde, mevcut araçların adet ve modellerine ilave olarak imal tarihleri ile son iki yıldaki yıllık ortalama çalışma saatleri de talep ile birlikte verilecektir.

İdame ve Yenileme Yatırımları

79. Herhangi bir bağımsız proje ile ilgilendirilmesine imkan olmayan idame ve yenileme yatırımları Tablo-6 formunda hazırlanacaktır. İdame ve yenileme yatırımı dönem içinde aşınan, eskiyen, yıpranan veya hasar gören tesislerin korunması için üretim ve hizmet kapasitesi veya özellikleri değiştirilmeden bir yıl içinde başlanıp bitirilen yatırım niteliğindedir. Bu itibarla kuruluşlar, idame ve yenileme yatırım tekliflerini hazırlarken yukarıda belirtilen hususlara uyacaklar, idame ve yenileme niteliği taşımayan harcama kalemlerini bu kapsama dahil etmeyeceklerdir.

Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yatırımları

80. Bilgi toplumuna geçiş sürecinin hızlandırılması, ekonomide etkinliğin ve verimliliğin artırılması ve rekabet gücü yüksek bir ekonomik yapının oluşturulmasını sağlamak üzere, bilgi ve iletişim teknolojileri yatırımlarına öncelik verilecektir. Kamunun e-devlet uygulamalarına geçişini hızlandırmak üzere hazırlayacağı bilgi ve iletişim teknolojileri projelerinde temel hedef, kamunun kendi içinde bilgi paylaşımının, birlikte çalışabilirliğin, etkinlik ve şeffaflığın sağlanması ile vatandaşlara ve iş dünyasına elektronik ortamda sunulacak entegre edilmiş hizmetlerin yaygınlaştırılmasıdır. Hazırlanacak projelerin e-Dönüşüm Türkiye Projesi ve buna bağlı Bilgi Toplumu Stratejisi'yle uyumlu olması, vatandaş odaklı yaklaşımla iş süreçlerinin ve bilgi gereksinimlerinin analiz edilerek uygun bir tasarım oluşturulması ve gerçekçi ekonomik ve sosyal analizlere dayandırılması esastır.

81. Bilgi ve iletişim teknolojileri projeleri, <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/yatirim/> internet adresinde yer alan "Kamu Bilgi ve İletişim Teknolojileri Projeleri Hazırlama Kılavuzu"nda belirtilen esaslara göre hazırlanarak teklif edilecektir. Kılavuzda yer alan esaslara uygun olarak teklif edilmeyen bilgi ve iletişim teknolojileri projeleri değerlendirmeye alınmayacaktır.

82. "Uygulama yazılımı geliştirme" bileşeni içeren ve toplam proje tutarı Kamu Bilgi ve İletişim Teknolojileri Projeleri Hazırlama Kılavuzu'nda ifade edilen tutarı geçen bilgi ve iletişim teknolojileri projelerinde Kılavuzda belirtilen kalite standardı seviyelerine uyum zorunluluğu bulunmaktadır.

Üniversitelerin Eğitim, Sağlık ve Araştırma-Geliştirme Projeleri

83. Üniversitelere ait yatırım tekliflerinin Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı kanalıyla Kalkınma Bakanlığına ulaştırılması esastır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca üniversiteler için yapılacak olan değerlendirme sonuçlarının, bu Genelge ile istenen her türlü bilgi, belge ve formları kapsayacak şekilde Kalkınma Bakanlığına iletilmesi, özellikle "Yatırım Teklifleri Özet Tablosu"nun (Tablo-1) üniversiteler için Eğitim (yüksek öğretim, kültür, spor), Sağlık ve Teknolojik Araştırma projeleri olarak ayrı ayrı düzenlenip gönderilmesi gerekmektedir.

84. 10 Nisan 2002 tarih ve 24722 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma Projeleri Hakkında Yönetmeliğin 12'nci maddesi uyarınca yüksek öğretim kurumları, özel ödenekle karşılanacak yatırım nitelikli bilimsel araştırma projeleriyle ilgili tekliflerini de Teknolojik Araştırma Sektörü teklifi içinde Kalkınma Bakanlığına sunacaklardır.

85. Kamu kuruluşları ve üniversiteler tarafından 2017 yılında devam edecek olan her proje için EK-5' te yer alan "Devam Etmekte Olan Teknolojik Araştırma Projeleri Bilgi Formu"nun doldurulması gerekmektedir. EK-5 Formu gönderilmeyen veya yeterli bilgi içermeyen projeler için 2017 yılında kaynak ihtiyacı olmadığı kabul edilerek kaynak tahsisi yapılmayacaktır. "Yükseköğretim Kurumları Bütçelerinde Bilimsel Araştırma Projeleri İçin Tefrik Edilen Ödeneklerin Özel Hesaba Aktarılacak Kullanımı, Muhasebeleştirilmesi İle Özel Hesabın İşleyişine İlişkin Esas ve Usuller" çerçevesinde araştırma projeleri ödenekleri özel hesaba aktarılarak bir sonraki yıl kullanılabilir. EK-5'te yer alan form doldurulurken 2016 yılında kullanılamayacak ödeneklerin özel hesap aracılığıyla 2017 yılında kullanılabilmesi göz önünde bulundurulmalıdır.

86. TÜBİTAK tarafından yürütülen TARAL Programı ile diğer kamu kurumları tarafından yürütülen ve program çerçevesinde diğer kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerin projelerinin desteklediği Araştırma Destek Programları için EK-6 "Araştırma Destek Programları İzleme Formu"

hazırlanacaktır. Yeni sunulacak araştırma destek programları için ise EK-4 "Araştırma Destek Programı Yapılabilirlik Raporu" hazırlanacaktır.

Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri

87. Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri ile ilgili yatırım teklifleri, projenin yer alacağı ilin sanayi potansiyelini ve sosyo-ekonomik durumunu, ildeki diğer OSB ve KSS projelerine ilişkin bilgileri ve projeye ilişkin analizleri içeren OSB ve KSS Bilgilendirme Raporları ile birlikte Kalkınma Bakanlığına iletilecektir. OSB ve KSS projelerinin ödenekleri bütçenin "Borç Verme" tertibinden karşılandığı için sermaye gideri ve sermaye transferi kapsamındaki ödenek teklif tavanlarına dahil edilmeyecektir.

Döner Sermaye Gelirleri Olan Kuruluşlar ve Fonlar

88. Döner sermayeden yapılacak olan yatırımlar, döner sermaye mevzuatına aykırı düşmeyecek şekilde teklif edilecektir. Döner sermaye gelirleri olan kuruluşlar, yatırım teklifleri ile birlikte 2017-2019 dönemi döner sermaye gelir ve gider tahminlerini bildireceklerdir. Buna göre, döner sermaye geliri elde eden Sağlık Bakanlığına bağlı devlet hastaneleri ile üniversite hastaneleri de bir önceki yıl döner sermaye gelir ve gideri ile bir sonraki yıl döner sermaye gelir ve harcama tahminlerini ve bunun içinden yatırımlarda kullanmayı talep edecekleri miktarları teklif listelerinde belirteceklerdir. Çeşitli kuruluşların özkaynak gelirlerinin kullanımında da aynı esaslara uyulacaktır.

89. Tasfiye edilmiş fonlardan ödenek talebinde bulunulmayacaktır. Ancak, faaliyetleri süren fonlardan yararlanan kuruluşların projeleri bu Genelge'deki esaslar çerçevesinde Kalkınma Bakanlığına gönderilmeye devam edilecektir.

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

90. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 25'inci maddesi gereğince, III Sayılı Cetvel kapsamındaki düzenleyici ve denetleyici kurumlar yatırım nitelikli projelerini bilgi için yatırım programı ile ilişkilendirilmek üzere Kalkınma Bakanlığına iletceklerdir.

Mahalli İdareler

91. Mahalli idarelerin (il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik ve idareler) dış kredili projelerinin belirlenmesinde, borç stoku limitleri içinde kalınması esastır. Mahalli idarelerin dış finansman (kredi ve/veya hibe) kullanımı söz konusu olan projeleri; makro politikalar, sektör programları, bölge planları ve yatırım öncelikleri ile stratejik plan ve performans programı dikkate alınarak bu Rehber'de yer alan usul ve esaslar çerçevesinde teklif edilecektir. Dış finansman kullanımı olan projelerden İbank A.Ş. yatırım programında yer almak üzere teklif edilenlere öncelik verilecektir. Dış kredi kullanımından doğacak yükümlülükler ilgili mahalli idarelerce yerine getirilecektir.

92. AB hibeleriyle finanse edilmesi planlanan projeler de bu Rehber'deki esaslara göre yatırım programına alınır. Ayrıca ihale aşamasında ya da uygulama esnasında oluşabilecek proje değişiklikleri için de Kalkınma Bakanlığının uygun görüşü aranır.

93. Mahalli idareler, tekliflerinde kullandıkları veya kullanacakları dış kredi tutarlarını döviz olarak da ifade edecekler, Tablo-1, Tablo-2, Tablo-8 ve Tablo-9'u dolduracaklardır.

94. Köylerin Altyapısının Desteklenmesi (KÖYDES) projesi için öngörülen ödenek büyüklüğünün tespitinde ve iller bazında dağılımında, uygulanmakta olan projelerin harcama ve fiziki gerçekleştirme bilgileri ile köy altyapı envanterleri dikkate alınacaktır. Buna göre, 2016 yılı KÖYDES Projesi gerçekleştirmeleriyle ilgili olarak hazırlanan izleme raporları 2016/11 sayılı Yüksek Planlama Kurulu (YPK) kararında belirtildiği üzere il koordinasyon birimleri tarafından aylık olarak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne (MİGM) gönderilecektir. MİGM tarafından yıllık fiziki gerçekleştirmeler dikkate alınarak revize edilen köy altyapı envanter bilgileri ve değerlendirme sonuçları, rapor halinde Haziran ayından itibaren Kalkınma ve Maliye Bakanlıklarına üçer aylık periyotlarla elektronik ortamda gönderilecektir.